

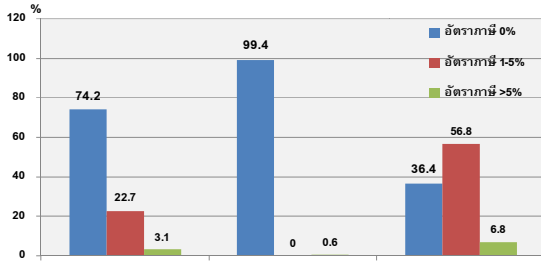
มาตรการที่เป็นอุปสรรคสำคัญทางการค้าของอาเซียน

โดย นางขวัญใจ เตชเสนสกุล

ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

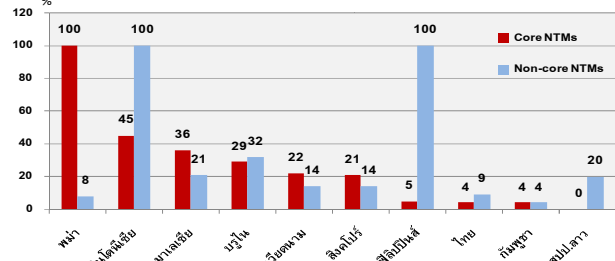
นับเป็นเวลาถึง 2 ทศวรรษหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) สำเร็จ ในปี 2535 ด้วยสมาชิกก่อตั้ง 6 ประเทศที่เรียกว่า ประเทศอาเซียนเดิมซึ่งได้แก่ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และบรูไน ปัจจุบันอาเซียนกำลังพัฒนาไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ซึ่งกำหนดไว้ภายในสิ้นปี 2558 ทั้งนี้ หากพิจารณาจากมิติด้านการค้าสินค้า พบว่าการเปิดเสรีมีความคืบหน้าไปมาก สะท้อนจากอัตราภาษีนำเข้าเฉลี่ยของประเทศอาเซียนเดิมซึ่งปัจจุบันอยู่ที่ 0.05% ลดลงจาก 3.64% ในปี 2543 โดยอัตราภาษีนำเข้าสินค้ากว่า 99% ของจำนวนสินค้านำเข้าทั้งหมดลดลงเหลือ 0% ตั้งแต่ปี 2553 ขณะที่ประเทศสมาชิกใหม่ซึ่งประกอบด้วยกัมพูชา สปป.ลาว พม่า และเวียดนาม (CLMV) ที่แม้การลดอัตราภาษีนำเข้ามีขั้นตอนที่ช้ากว่า แต่ก็ลดลงเป็นลำดับจากอัตราภาษีนำเข้าเฉลี่ย 7.51% ในปี 2543 เหลือ 2.47% ในปี 2554 โดยกว่า 30% ของรายการสินค้าทั้งหมดมีอัตราภาษีนำเข้า 0% แล้ว ขณะที่อีกกว่า 50% ของรายการสินค้ามีอัตราภาษีนำเข้าอยู่ที่ 1-5% ซึ่งคงปฏิเสธไม่ได้ว่าการลดอัตราภาษีนำเข้าระหว่างกันของประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการค้าภายในภูมิภาคและทำให้อาเซียนก้าวขึ้นมาเป็นตลาดส่งออกอันดับหนึ่งของไทย ด้วยมูลค่าส่งออกสูงถึงเกือบ 25% ของมูลค่าส่งออกรวมในปี 2554

สัดส่วนสินค้าที่มีการลดอัตราภาษีนำเข้าระหว่างประเทศอาเซียนในปี 2554

ที่มา : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDR)

สัดส่วนสินค้าที่มีการใช้ NTMs อย่างน้อย 1 มาตรการในปี 2552

หมายเหตุ : Core NTMs หมายถึง มาตรการหลักในการกีดกันทางการค้า ซึ่งประกอบด้วยมาตรการควบคุมราคา มาตรการควบคุมทางการเงิน และมาตรการควบคุมปริมาณ ขณะที่ Non-core NTMs เป็นมาตรการที่จะเป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้าหรือไม่ก็ได้ ประกอบด้วย มาตรการกีดภาษี มาตรการกีดผูกขาด มาตรการออกใบอนุญาตอัตโนมัติ และมาตรการทางเทคนิค
ที่มา : Ando และ Obashi (2010)

มีการศึกษาที่น่าสนใจเรื่อง The Pervasiveness of Non-tariff Measures in ASEAN : Evidences from the Inventory Approach ของ Ando และ Obashi ในปี 2553 พบว่าประเทศอาเซียนทุกประเทศยังมีอุปสรรคทางการค้าในรูปแบบของมาตรการที่มีใช้ภาษี (Non-tariff Measures : NTMs) โดยจากข้อมูลปี 2552 พบว่าการใช้ NTMs ของประเทศอาเซียนเดิมยังมีอยู่มาก ขณะที่อัตราภาษีนำเข้าสินค้าส่วนใหญ่ลดลงเหลือ 0% โดยมาเลเซียและอินโดนีเซียซึ่งเป็นตลาดส่งออกสำคัญอันดับหนึ่งและสามของไทยในอาเซียนยังมีการใช้ Core NTMs เป็นมาตรการทางการค้ากับสินค้าจำนวนมากถึง 36% และ 45% ของสินค้านำเข้าทั้งหมดของแต่ละประเทศ ตามลำดับ ขณะที่ Non-core NTMs ที่แม้เป็นมาตรการทางการค้าที่ไม่ชัดเจนเท่า Core NTMs แต่ก็ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศ โดยพบว่าอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ได้นำ Non-core NTMs มาใช้กับทุกสินค้านำเข้าจากอาเซียน หรือแม้แต่สิงคโปร์ที่ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ไม่มีการเก็บภาษีนำเข้าก็ยังมีการใช้ Core NTMs และ Non-core NTMs กับสินค้ากว่า 20% และ 14% ของรายการสินค้านำเข้าทั้งหมด ตามลำดับ

มีข้อสังเกตว่า แม้อัตราภาษีนำเข้าสินค้าส่วนใหญ่ในอาเซียนลดลงเหลือ 0% แล้ว และประเทศในอาเซียนมีพันธกิจในการต้องขจัด NTMs ในการค้าระหว่างกันภายใต้ AEC อย่างไรก็ตาม หลายๆ ประเทศกลับหันมาใช้มาตรการที่ไม่สามารถระบุว่าจะทำให้เกิดการกีดกันทางการค้าที่ชัดเจนนักหรือที่เรียกว่า Non-core NTMs ประเทศไทยจึงต้องทันเกมส์ต่อการใช้ Non-core NTMs ของประเทศในอาเซียน ซึ่งมักมาในหลายรูปแบบ อาทิ มาตรการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและสุขอนามัย รวมถึงการกำหนดมาตรฐานในเชิงเทคนิคต่างๆ เป็นต้น

Disclaimer : คอลัมน์นี้เผยแพร่เพื่อให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจมหภาค เศรษฐกิจต่างประเทศ รวมถึงภาวะธุรกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความคิดเห็นของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย